

สรุปผลการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดและเครือข่าย
เมื่อวันอังคารที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องมารีนบอลรูม ชั้น ๒ โรงแรมจอมเทียนปาล์มบีช รีสอร์ท
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

โครงการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด (ก.ธ.จ.) และเครือข่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบแนวคิดของรัฐบาลเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในหน่วยงานภาครัฐ รับทราบเกี่ยวกับแนวทางในการสอดส่องแผนงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐในการกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) การปฏิบัติงานร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตามอำนาจหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การจัดสัมมนาดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดสัมมนา ก.ธ.จ. และเครือข่ายทั่วประเทศ รวมจำนวน ๘ ครั้ง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กันยายน ๒๕๕๙

สำหรับการจัดสัมมนา ครั้งที่ ๗ เมื่อวันอังคารที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องมารีนบอลรูม ชั้น ๒ โรงแรมจอมเทียนปาล์มบีช รีสอร์ท อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. การกล่าวต้อนรับ และการรายงานการสัมมนา

๑.๑ รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี (นายภวัต เลิศมุกดา) ได้กล่าวต้อนรับปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์) และผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน โดยจังหวัดยินดีเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มาจัดสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดและเครือข่ายในครั้งนี้

๑.๒ ผู้อำนวยการสำนักตรวจราชการ (นางสุมิตรา อดิศักดิ์) ได้กล่าวขอบคุณรองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีที่ให้การต้อนรับ และรายงานการสัมมนาสรุปว่า การสัมมนารั้งนี้เป็นการจัดสัมมนารั้งที่ ๗ ในพื้นที่ภาคกลาง รวม ๑๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จันทบุรี ระยอง ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน ๕๐๐ คน ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน ก.ธ.จ. หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น กรรมการ ก.ธ.จ. ที่ปรึกษา ก.ธ.จ. ฝ่ายเลขานุการ ก.ธ.จ. เครือข่าย ก.ธ.จ. หัวหน้าส่วนราชการ/ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน และผู้สังเกตการณ์ โดยมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา และบรรยายเรื่อง “บทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล” ต่อจากนั้น เป็นการบรรยายเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐” โดย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท เจริญรัตน์ วิเชียรสรรค์) สำหรับภาคบ่าย เป็นการอภิปราย เรื่อง “การสอดส่องแผนงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบในพื้นที่” โดยมีผู้ร่วมอภิปรายประกอบด้วย ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (นายพิเชษฐ์ ลีลาวชิโรภาส) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (นายไพโรจน์ อัจริยกุล) ผู้อำนวยการสำนักงานปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๑ (นายพนพล เพชรสว่าง) สำนักงาน ป.ป.ท. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ (พันตำรวจโท ถวัลย์ มั่งคั่ง) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี (นายจำนงค์ ยอดคำ) และรองศาสตราจารย์ไชยา ยิ้มวิไล ผู้ช่วยรัฐมนตรี (ศาสตราจารย์ ดร.วิชณุ เครืองาม) เป็นวิทยากรดำเนินการอภิปราย

๒. การเปิดการสัมมนา และการบรรยายเรื่อง “บทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล” โดย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้กล่าวเปิดการสัมมนาและบรรยายฯ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) เป็นผู้ควบคุม กำกับ ดูแล และสั่งการปฏิบัติงาน โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีภารกิจหลักในด้านการให้บริการแก่ประชาชนที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ งานตรวจราชการโดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมีการดำเนินการ คือ

(๑) การเร่งรัด ติดตามการตรวจราชการตามนโยบายรัฐบาล ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ควบคุม กำกับ ดูแล ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

(๒) การกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาคของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(๓) การตรวจราชการแบบบูรณาการร่วมกับผู้ตรวจราชการกระทรวง กรมอื่น ๆ

(๔) การทำงานในฐานะประธาน ก.ธ.จ. จำนวน ๗๖ คณะ โดยมีสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ก.ธ.จ.

ส่วนที่ ๒ งานบริการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน มีศูนย์บริการประชาชน (ศบช.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ดำเนินการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีผู้ยื่นคำร้องต่อนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูงของประเทศ นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มีข้อสั่งการ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ ให้ทุกกระทรวงจัดเจ้าหน้าที่มารับเรื่องราวร้องทุกข์ และแก้ไขปัญหาขั้นต้นโดยตรง เพื่อแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วและตรงจุด ซึ่งได้เริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นมา ณ จุดบริการร่วม ๑๑๑๑ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล โดยมีลักษณะการให้บริการรับเรื่องราวร้องทุกข์และให้คำปรึกษาแนะนำแบบเบ็ดเสร็จในจุดบริการเดียว ทั้งนี้ จากการสอบถามประชาชนผู้ใช้บริการพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการในลักษณะนี้เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งเสนอให้มีบริการในรูปแบบนี้ในทุกจังหวัดด้วย ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด กำกับ ดูแล ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนในส่วนภูมิภาค โดยส่งเรื่องได้ที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนที่ ๓ งานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่ผ่านมา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดกิจกรรมครบรอบการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จัดประกวดหน่วยงานที่ให้บริการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยท่านนายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานในการมอบรางวัลให้กับหน่วยงานดีเด่น และได้มอบนโยบายว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องปกปิด ดังนั้น หน่วยงานจึงต้องถือเป็นหลักการในการให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ ๔ งานการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นฝ่ายเลขานุการ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ดังนี้

- จัดทำแผนกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติ
- กำหนดการจัดระบบบริการสาธารณะ ระหว่างรัฐกับ อปท. และ อปท. ด้วยกันเอง
- ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับ อปท.

- กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อบท.
- กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนการถ่ายโอน และประสานการถ่ายโอนภารกิจ
- เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เรื่องการกระจายอำนาจ และการจัดสรรเงินเพิ่มให้แก่ อบท.

ส่วนที่ ๕ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ โดยจัดทำนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และการเสริมสร้างความมั่นคงแก่สถาบันหลักของประเทศ เสนอความเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ และการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ ที่ผ่านมา เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ รัฐบาลได้จัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมโภชสิริสมเด็จมงคลเถลิงถวัลยราช สมบัติครบ ๗๐ ปี เพื่อให้คนในชาติได้แสดงความจงรักภักดีโดยพร้อมเพรียงกัน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์และเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ภายใต้แนวคิด “ปลูกไทย.. ในแบบพ่อ” ซึ่งเป็นการ น้อมนำพระบรมราโชวาทและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกและปฐาฐานให้เยาวชน มีความจงรักภักดี ความกตัญญูต่อบิดา และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ น้อมนำแนวทางที่ทรงสอนไปเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต สร้างความมั่นคงให้ประเทศชาติอย่างยั่งยืน และ เผยแพร่พระเกียรติคุณไปยัณยานาประเทศด้วย

ส่วนที่ ๖ งานคุ้มครองผู้บริโภค ทุกวันนี้กระแสโลกาภิวัตน์ สังคม social media เป็นแหล่งข้อมูล ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรับรู้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีทั้งประโยชน์และโทษ รวมทั้งเป็นภัยคุกคาม มีการ หลอกลวง เอารัดเอาเปรียบกับผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เป็นหน่วยงาน ที่ขึ้นตรงต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริโภคทั้งสินค้า และบริการในส่วนที่ยังไม่มีกฎหมายอื่นดูแล แบ่งเป็น ๔ ส่วน คือ โฆษณา สลาก (สินค้าและบริการ) สัญญา และธุรกิจขายตรง มีการกิจและอำนาจหน้าที่หลักคือ รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ติดตาม สอดส่อง ผู้ประกอบธุรกิจที่อาจจะเมิดสิทธิของผู้บริโภค รวมทั้งช่วยเหลือให้บริการด้านกฎหมายการคุ้มครอง ชดเชย ค่าเสียหาย ที่ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ โดยปัจจุบัน สคบ. ได้มีเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาค ประจำที่ศูนย์ดำรงธรรมทุกจังหวัด ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน และดำเนินการช่วยเหลือเยียวยา คุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะในการเจรจา ไกล่เกลี่ย เรียกร้องให้ผู้ประกอบการชดเชยค่าเสียหาย

ส่วนสุดท้ายคือ งานประชาสัมพันธ์ โดยกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ในส่วนภูมิภาค โดยมีสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุกระจายเสียงฯ ในการกำกับดูแล ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบ เข้าใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ และหาก ก.ธ.จ. มีประเด็นหรือหัวข้อที่จะพูดคุยกับพี่น้องประชาชนในจังหวัด ท่านสามารถติดต่อกับ ผู้อำนวยการสถานีฯ เพื่อสื่อสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนทราบทางช่องทางดังกล่าว

๒. การสัมมนา ในวันนี้ จะขอคำบรรยายของท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ซึ่งบรรยายไว้ในคราวสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับ ก.ธ.จ. และเครือข่าย ในครั้งแรกที่จังหวัด พิษณุโลก มากว่าในประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

๒.๑ จุดประสงค์ของการจัดสัมมนา มี ๓ เรื่อง คือ

(๑) ให้ท่านได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ท่านมาจากหลายจังหวัด ทำงาน ในลักษณะเดียวกัน มีอุดมการณ์เดียวกัน มีความรู้ ความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ การมาประชุมในวันนี้ จึงได้มาพบปะพูดคุยกัน มีข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องของการทำหน้าที่ซึ่งกันและกัน

(๒) ให้ ก.ธ.จ. รู้เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการสอดส่อง เสนอแนะ

(๓) ท่านนายกรัฐมนตรีฝากให้ ก.ธ.จ. มีภารกิจเพิ่มเติมที่สำคัญ โดยท่านรองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวไว้ว่า ท่านนายกรัฐมนตรีฝากให้ ก.ธ.จ. เป็นคนทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ของรัฐ จึงถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญและมีเกียรติ

๒.๒ ก.ธ.จ. เป็นผู้แทนภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับ แต่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐแท้ ๆ เป็นเหมือน “นกมีหู นมมีปีก” เพราะถ้าเป็นหน่วยงานรัฐใช้อำนาจหน้าที่ตรวจสอบแล้วพบว่า หน่วยที่ถูกตรวจสอบกระทำการทุจริต ผิดพลาด หากไม่เอาผิด ก็จะเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น จึงตั้งหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่สอดส่อง และเสนอแนะ สิ่งที่ได้ตั้งขึ้นมานั้นก็คือ “กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด”

๒.๓ รัฐบาลให้ความสำคัญกับคำว่า “ประชารัฐ” คือความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐ ก.ธ.จ. จึงเป็นประชารัฐในเชิงการปกครอง เป็นที่รวมของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ก.ธ.จ. ยังเป็นตัวอย่างของการทำงานแบบประชารัฐในจังหวัด ซึ่งรัฐบาลต้องการให้ ก.ธ.จ. เป็นเสมือนพี่เลี้ยงของจังหวัด เป็นกุนชือของจังหวัด เป็นที่ปรึกษาของจังหวัด ทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อ ก.ธ.จ. สอดส่องแล้วพบว่า หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ก.ธ.จ. มีหน้าที่เสนอแนะหรือแนะนำผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ ให้แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นการทำงานแบบกัลยาณมิตร หมายถึง มิตรที่สนิทใคร่กัน มีน้ำใจต่อกัน ไม่ใช่ศัตรูของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือข้าราชการในจังหวัด หาก ก.ธ.จ. ทุกคณะปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางดังกล่าว ก็จะเป็นการลดปัญหาในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งเรื่องที่รัฐบาลจะขอความคิดเห็นจาก ก.ธ.จ. ในการประเมินผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในพื้นที่

๓. ปัจจุบันสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันกลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศ ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจนและเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง เงินที่สูญหายไปจากการคอร์รัปชันจำนวนมหาศาล สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้เงินลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการป้องกันปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง ภาพที่สะท้อนมาในมิติที่เห็นได้ชัดเจนคือ ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดในหลาย ๆ เรื่อง มีการใช้มาตรา ๔๔ ย้ายผู้บริหารระดับสูงมาประจำที่สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อบรรเทาการสอบสวนเรื่องที่ถูกร้องกล่าวหา และรับฟังในเบื้องต้นแล้วมีผลการทุจริตประพจน์มิชอบจริง อย่างไรก็ตาม การป้องกันการทุจริตจะมีประสิทธิภาพจะต้องมาจากจุดเล็กที่สำคัญที่สุดคือประชาชนในพื้นที่ ถ้าพี่น้องประชาชนในพื้นที่จังหวัดไม่ใส่ใจ ไม่ร่วมกันสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐบาลแล้ว การทุจริตก็ไม่สามารถแก้ไขให้หมดสิ้นลงได้ ดังนั้น จึงขอให้ ก.ธ.จ. และเครือข่ายทุกภาคส่วนได้ดูแลพื้นที่ในจังหวัด ช่วยเป็นหู เป็นตา หากพบเห็นการทุจริตขอให้ไปแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือส่งเรื่องให้หน่วยตรวจสอบในจังหวัด เช่น สตง. สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษต่อไป

๓. การบรรยายเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐”
โดย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท เจริญรัตน์ วิเชียรสรรค์) มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกลไกสำคัญที่ประชาชนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐ ดังที่ปรากฏในหมายเหตุท้าย พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ว่า เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฉบับนี้ คือ ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น สมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

ให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน

- สาระสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คือกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิได้รู้หรือสิทธิที่จะให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยไม่ต้องมีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมกับจะได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในครอบครองหรือควบคุมดูแลของรัฐ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ จึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ นอกจากนี้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ยังเป็นกฎหมายที่รวมกฎหมายสองประเภทไว้ในฉบับเดียวกัน กล่าวคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการส่วนใหญ่เปิดเผยได้ภายใต้หลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” และได้เขียนกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ในกฎหมายฉบับนี้ด้วย ซึ่งหลักการของกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นตรงกันข้ามกับกฎหมายข้อมูลข่าวสาร “ปกปิดเป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้น” ดังนั้น หากผู้ที่รับผิดชอบไม่ศึกษากฎหมายให้ดี รู้เพียงว่าให้สิทธิประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แต่ข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยไม่ได้ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลไปก็จะมีปัญหาทันที ซึ่งสำนักงานฯ จึงได้รณรงค์ เผยแพร่ให้ความรู้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ และประชาชนได้รับรู้ รับทราบ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- วิธีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ แบ่งออกเป็น ๔ วิธี คือ

๑. มาตรา ๗ ให้องค์กรของรัฐต้องนำข้อมูลประกาศในราชกิจจานุเบกษา ปัจจุบันมีการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปดูข้อมูลในราชกิจจานุเบกษาผ่านทางเว็บไซต์นี้ได้ กล่าวโดยสรุป เรื่องใดที่รัฐต้องการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ และเป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องรู้ ต้องทราบ หน่วยงานจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยเฉพาะมาตรา ๗ (๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ฯลฯ ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากประชาชนต้องรู้ ต้องทราบ หากไม่มีการประกาศ ประชาชนจะได้แจ้งได้ว่าไม่รู้ ไม่ทราบได้

๒. มาตรา ๙ ให้องค์กรของรัฐเตรียมข้อมูล คู่มือ หรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐวางแสดงไว้ที่มุมของศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ รวมทั้งให้หน่วยงานที่มีความพร้อมด้าน IT นำข้อมูลเผยแพร่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย หากไม่ปฏิบัติประชาชนมีสิทธิดำเนินการกับหน่วยงานของรัฐที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และมาตรา ๙ (๘) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด เช่น กรณีที่โรงงานปล่อยน้ำเสียหรือปล่อยของเสียมาทางอากาศ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการฯ ได้วินิจฉัยและให้นำข้อมูลของโรงงานมาเปิดเผยต่อสาธารณะได้ และโดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับดูแลพื้นที่ เพื่อการสาธารณสุขการกำกับ ควบคุมต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าไปตรวจสอบโรงงานได้อยู่แล้ว จึงเป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ที่จะให้หน่วยงานนำข้อมูลดังกล่าวมาเปิดเผยแสดงต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบถึงผลกระทบดังกล่าว เป็นต้น

๓. มาตรา ๑๑ ถ้าประชาชนต้องการรู้ ต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใด ให้จัดทำคำขอในลักษณะที่สามารถเข้าใจได้ตามควรยื่นต่อหน่วยงาน โดยประชาชนมีสิทธิในการขอข้อมูลข่าวสารได้ทุกเรื่อง และเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะแจ้งให้ประชาชนทราบว่าข้อมูลข่าวสารได้หรือไม่ โดยมาตรา ๑๕ กำหนดให้ “...หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้...” ซึ่งการตีความคำว่า “อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้” หมายถึง “เปิดเผย หรือ ไม่เปิดเผยก็ได้” จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ดูแล

ข้อมูลว่าจะเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ได้แก่ การเปิดเผยจะก่อความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย ฯลฯ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ เป็นกฎหมายเฉพาะ ดังนั้น บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วใน พ.ร.บ. นี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับบทแห่ง พ.ร.บ. นี้ ให้ใช้ พ.ร.บ. นี้ แทน

๔. มาตรา ๒๖ เอกสารประวัติศาสตร์ คือข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุครบกำหนดนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลให้มากที่สุด โดยได้จัดข้อมูลข่าวสารออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ๑. ข้อมูลที่เปิดเผยทั่วไป ๒. ข้อมูลที่เป็นความลับ และ ๓. ข้อมูลที่เกี่ยวกับความมั่นคง ดังนั้น การขอข้อมูลข่าวสารของราชการจึงมีวิธีปฏิบัติกล่าวคือ

๑. หากประชาชนที่ขอข้อมูลโดยไม่มีเหตุผลในการขอ ข้อมูลที่จะรับทราบได้คือ ข้อมูลทั่วไป หรือข้อมูลสาธารณะ ตามมาตรา ๗ หรือมาตรา ๙ เท่านั้น

๒. หากเป็นข้อมูลที่กฎหมายกำหนดว่า ห้ามเปิดเผยในมาตรา ๑๕ (๑) – (๗) หน่วยงานสามารถปฏิเสธ แต่ถ้ามีเหตุผลในการขอ ก็อยู่ในดุลยพินิจของหน่วยงานว่าจะเปิดเผยได้หรือไม่

อย่างไรก็ดี เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ รวมถึงสิทธิของประชาชนในการขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ จึงขอให้ ก.ธ.จ. และเครือข่ายได้ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบในเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เกิดความโปร่งใสได้อีกทางหนึ่งด้วย

๔. การอภิปรายเรื่อง “การสอดส่องแผนงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบในพื้นที่” วิทยากรประกอบด้วย ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (นายพิเชษฐ์ ลีลาวชิโรภาส) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (นายไพโรจน์ อาจรักษา) ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๑ (นายพนตล เพชรสว่าง) สำนักงาน ป.ป.ท. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ (พันตำรวจโท ถวัลย์ มั่งคั่ง) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี (นายจำนงค์ ยอดคำ) และรองศาสตราจารย์ไชยา ยิ้มวิไล ผู้ช่วยรัฐมนตรี (ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม) เป็นวิทยากรดำเนินการอภิปราย มีสาระสำคัญดังนี้

๔.๑ รองศาสตราจารย์ไชยา ยิ้มวิไล ผู้ช่วยรัฐมนตรี (ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่เคารพในระบอบคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ถ้าประเทศใดสังคมใดไม่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สังคมนั้นประเทศนั้นก็จะเป็นอนาธิปไตย กล่าวคือจะไม่มีกฎหมาย ไม่มีการเคารพสิทธิ เสรีภาพ ไม่เคารพความถูกต้อง ดังนั้น หลักธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญในทุกประเทศทั่วโลก ประเทศไทยได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารบ้านเมืองให้มีความโปร่งใส ซึ่งรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดให้ธรรมาภิบาลเป็นวาระแห่งชาติ และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นผู้กำกับ ดูแลในเรื่องดังกล่าวและขยายผลให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ดังนั้น การอภิปรายในวันนี้ ท่านวิทยากรจะได้มาพูดคุยในประเด็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลคืออะไร ธรรมาภิบาลมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร และที่สำคัญที่สุดคือจะทำอย่างไรให้หลักธรรมาภิบาลเกิดผลรูปธรรม รวมทั้งนำเสนอหลักการทำงานของ ก.ธ.จ. และเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน

ตรวจสอบทั้ง ๔ หน่วยงาน เพื่อให้ประเทศไทยเกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปราศจากการกระทำทุจริต ประพฤติมิชอบ

๔.๒ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (นายไพโรจน์ อาจรักษา) กล่าวอภิปรายสรุปได้ว่า แนวคิดหรือที่มาของธรรมาภิบาลมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๘๗ (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕/๑ กำหนด ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่อง และเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงาน ของรัฐในจังหวัด ให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยสอดคล้องกับการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ นับว่าเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. วัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องมือนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกัน ป้องปราม โดยการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะ แก่หน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ก.ธ.จ. มีองค์ประกอบจาก ๓ ภาคส่วน ได้แก่ กรรมการผู้แทนภาคประชาสังคม กรรมการ ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และกรรมการผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ก.ธ.จ. จึงเป็น องค์การที่มาจากภาคประชาชนอย่างแท้จริงที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีผู้ตรวจ ราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นประธาน และมีฝ่ายเลขานุการ ก.ธ.จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของจังหวัด ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนการ ทำงานของ ก.ธ.จ.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๒๒ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี และข้อ ๒๓ ได้กำหนดเป้าหมายการทำงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ ๗ ประการ โดยจำง่าย ๆ คือ ๒ “ให้” ๒ “เพื่อ” และ ๓ “โดย” ดังนี้

(๑) ปฏิบัติภารกิจ **ให้** เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนไม่ละเมิด สิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(๒) ปฏิบัติภารกิจ **เพื่อ** อำนวยความสะดวก ให้บริการ และสนองความต้องการของ ประชาชน

(๓) ปฏิบัติภารกิจ **เพื่อ** ประโยชน์สุขของประชาชน

(๔) ปฏิบัติภารกิจ **ให้** เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่า

(๕) ปฏิบัติภารกิจ **โดย** ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ให้ทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นความเดือดร้อนและทุกข์ยากของประชาชน

(๖) ปฏิบัติภารกิจ **โดย** ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส

(๗) ปฏิบัติภารกิจ **โดย** มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ และเผยแพร่ต่อสาธารณะ

การสอดส่องแผนงาน/โครงการสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระยะคือ

ระยะที่ ๑ ก่อนเริ่มโครงการ โดยดูจากแผนงาน/โครงการ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

ระยะที่ ๒ ระหว่างดำเนินการ โดยดูว่าการดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนงานหรือไม่ เป็นไปตามงบประมาณที่จัดสรรถูกต้องหรือไม่

ระยะที่ ๓ เสร็จสิ้นโครงการ ดูว่าโครงการที่สร้างเสร็จแล้วได้ผลคุ้มค่ากับงบประมาณที่เสียไปหรือไม่และมีใครไปใช้ประโยชน์บ้าง

ดังนั้น หาก ก.ธ.จ. พบว่าโครงการที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือมีการทุจริต สามารถดำเนินการโดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ (๒) ซึ่งการดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ (๒) ดังกล่าว จะเกิดขึ้นต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่กำหนดไว้ ๗ ประการ ข้างต้น

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติงานของ ก.ธ.จ. ขอให้คิดเชิงบวก ทำหน้าที่เป็นเสมือนพี่เลี้ยง เป็นหูเป็นตา เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด ทำงานเป็นแบบกัลยาณมิตร ที่สนิทใคร่กัน มีน้ำใจซึ่งกันและกัน ก.ธ.จ. ไม่ใช่ศัตรูของข้าราชการในจังหวัด และร่วมกันทำงานในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

๔.๓ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (นายพิศิษฐ์ สีสาวชิโรภาส) ได้กล่าวถึงพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานไว้ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ มีใจความว่า “การควบคุม และตรวจสอบเงินแผ่นดินเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะเงินแผ่นดินนั้นคือ เงินของประชาชนทั้งชาติ ผู้ทำงานนี้ ต้องกำหนดแน่วแน่ใจอยู่เป็นนิตยที่จะปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตน ด้วยความอดทน พยายาม ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และด้วยความละเอียดถี่ถ้วนระมัดระวังอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้เกิดความพลั้งพลาด เสียหายและให้มั่นใจได้ว่า การใช้จ่ายเงินของแผ่นดินได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ และบังเกิดผลเป็นประโยชน์เต็มเม็ด เต็มหน่วย” จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว จึงขอให้ทุกคนได้ตระหนักว่า เงินแผ่นดินคือเงินของประชาชนทั้งชาติ

การทุจริตถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ดังนั้น นโยบายของ สตง. ลำดับแรกจะมุ่งเน้นการป้องปราม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ในเบื้องต้นและเร่งดำเนินการเพื่อมิให้เกิดความเสียหาย อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการตรวจสอบ การจัดการจัดจ้างโครงการต่าง ๆ ถึงแม้ว่าหน่วยงานได้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย มีการทำสัญญาถูกต้อง ครบถ้วน หาก สตง. ตรวจสอบแล้วพบว่า โครงการดังกล่าวเมื่อสร้างเสร็จแล้ว แต่สิ่งที่ไม่ได้มีคุณภาพหรือใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ไม่ประหยัด ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนที่ใช้จ่ายงบประมาณ จำนวนมาก สิ่งเหล่านี้จะต้องมีผู้รับผิดชอบ สิ่งที่เราจะปกป้องไม่ใช่เฉพาะเงินแผ่นดิน เราทุกคนจะต้องปกป้อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ให้เกิดความเสียหาย โครงการหลายโครงการไม่เคยศึกษาความเหมาะสม เมื่อสร้างเสร็จแล้วคนในชุมชนนั้นไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการลงทุนแบบสูญเปล่า นอกจากนี้ การใช้อำนาจรัฐจะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน และหากผู้บริหารใช้อำนาจรัฐ ในทางที่ไม่ถูกต้อง มีการบิดเบือน เบี่ยงเบน และพัฒนาไปสู่การทุจริตเชิงนโยบาย ก็จะเป็นการทุจริตเรียกผลประโยชน์อันมิชอบจากงบประมาณแผ่นดินจำนวนมาก เช่น โครงการก่อสร้างสนามฟุตบอล จากการ ตรวจสอบพบว่า กระบวนการทุจริตมีสูตรการเรียกผลประโยชน์คือ ๓๐ : ๒๐ : ๓๐ : ๒๐ โดย ๓๐ เปอร์เซ็นต์แรก เป็นการเรียกผลประโยชน์ของผู้ที่แปรรูปที่ดินได้รับงบประมาณโครงการและกระจายงบประมาณลงพื้นที่จังหวัด ๒๐ เปอร์เซ็นต์คือ หน่วยงานภาครัฐตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการ กรรมการจัดจ้าง จนถึงกรรมการตรวจรับ เหลืออีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ขึ้นกับบริษัทผู้รับจ้างจะเอาผลตอบแทนเท่าใด และเหลือเงินงบประมาณที่จะทำ โครงการเพียง ๒๐ หรือ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น มีโครงการอีกจำนวนมากที่เกิดจากนโยบายเลวร้ายเหล่านี้ ทำให้ ทำช้า ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง จากการทุจริตที่เกิดขึ้นมากมายนี้เป็นการทำลาย ประเทศชาติให้ได้รับความเสียหาย และส่วนหนึ่งที่จะทำให้อรรถมาภิบาลเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ก็ต้องอาศัย

ก.ธ.จ. ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับ ทำงานร่วมกับ สตง. สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. และ DSI ให้เกิดผลอย่างแท้จริง เพื่อไม่ให้เงินของแผ่นดินสูญเสียไปแบบสูญเปล่า

บทบาทของ สตง. ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของรัฐตามกฎหมาย จึงเป็นที่มาของการตรวจสอบเสมือนการจับผิด โดย สตง. มุ่งเน้นในเรื่องเงินของแผ่นดิน หรือผลลัพธ์จากการใช้จ่ายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินแผ่นดินที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจาก ก.ธ.จ. ได้มีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเบาะแส สนับสนุนและสะท้อนปัญหาการทุจริตของหน่วยงานในพื้นที่ให้กับ สตง. เพื่อนำปัญหาที่ได้ไปสู่การตรวจสอบ ระวัง ยับยั้ง ปัญหาความไม่สุจริต ปัญหาความไม่รับผิดชอบ ความไม่โปร่งใสที่จะนำไปสู่เรื่องทุจริตได้เป็นอย่างดี และโดยที่รัฐบาลได้กำหนดให้ธรรมาภิบาลเป็นวาระแห่งชาติ เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารกิจการบ้านเมือง สิ่งสำคัญที่สุดของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันคือการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประชาชนมีความเข้มแข็ง และหน่วยงานภาครัฐมีทัศนคติ มีจิตวิญญาณในการรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง ประเทศไทยจะใสสะอาด ดังนั้น การต่อต้านคอร์รัปชันต้องต่อต้านทุกวันอย่างไม่มีวันหยุด トラบใดที่ยังมีลมหายใจ จนกว่าวันที่ประเทศไทยจะปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

๔.๔ ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๑ สำนักงาน ป.ป.ท. (นายณพดล เพชรสว่าง) กล่าวอภิปรายสรุปได้ว่า

สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ป.ป.ท. จึงเป็นหน่วยงานอิสระ มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการแก้ไข ปัญหาการทุจริตของหน่วยงานในภาครัฐ มีภารกิจหลัก ๓ ประการ คือ

๑. ด้านการป้องกัน การทุจริตจะลดลงต้องมาจาก ๒ ส่วนคือ ประการที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ประการที่สอง เครือข่ายทุกภาคส่วนต้องมีความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังและปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ โดยตระหนักและรู้เท่าทันในเรื่องการทุจริตต่าง ๆ สามารถหาข้อมูล แจ้งเบาะแส และส่งต่อได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง การทุจริตก็จะลดน้อยลงได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในหน่วยงานภาครัฐ โดยดำเนินการตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ ในการกระตุ้นและผลักดันให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และกำกับ ดูแลการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหากมีเรื่องร้องเรียนเกิดขึ้นในหน่วยงานว่าเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานกระทำการทุจริตให้หัวหน้าหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และตั้งกรรมการสอบสวนและลงโทษ กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการให้ถือเป็นความผิดทางวินัย หรือความผิดทางอาญาแล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้กำหนดมาตรการในการป้องกันฯ ที่สำคัญไว้ ๓ มาตรการ คือ

มาตรา ๕๘/๑ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการโดยเร็ว เมื่อปรากฏว่า

- กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้าสมัยขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึง เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

- การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ไม่บรรลุผลเพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการที่จำเป็น

มาตรา ๕๘/๒ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติ หรือการดำเนินงานที่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชนและส่อไปในทางทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบ

และดำเนินการแล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงานทราบด้วย ในกรณีหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ดำเนินการ หรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๘/๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงานพบว่า การดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินสูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒. ด้านการป้องกันปราบปราม กระบวนการทำงานด้านการป้องกันปราบปราม โดยมีการให้ความรู้และสร้างทักษะในการติดตาม สอดส่อง หรือตรวจสอบแผนงาน/โครงการของหน่วยงานของรัฐ การมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ตรวจสอบแผนงาน/โครงการ และการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชนได้ตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการป้องกันปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ทำให้ประเทศชาติได้รับความเสียหาย

๓. ด้านการปราบปราม สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ตรวจสอบและเปิดโปงการทุจริตในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การทุจริตก่อสร้างสนามกีฬาฟุตบอลทั่วประเทศ การทุจริตก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียคลองด่าน ฯลฯ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า ปัจจุบันสถานการณ์การทุจริตได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐเพียงคนเดียวเปลี่ยนมาเป็นการทุจริตเชิงนโยบายมีบุคคลหลาย ๆ ราย ร่วมขบวนการมีความซับซ้อนเชิงพฤติกรรม เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐปล่อยให้มิจฉาชีพทำผิดกฎหมายที่ดิน ป่าไม้ ที่ดินชายทะเล ซึ่งเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล ทำให้คนไทยสูญเสียและขาดโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะเหตุจากการกระทำทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศคิดเป็นมูลค่าความเสียหายจำนวนกว่า ๓ ล้านล้านบาท

อย่างไรก็ดี รัฐบาล คสช. ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวโดยกำหนดให้ธรรมาภิบาลเป็นวาระแห่งชาติ และจัดตั้ง ศอตช. เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

แนวทางการสอดส่องแผนงาน/โครงการในพื้นที่ของ ก.ธ.จ. และเครือข่าย ควรดำเนินการ ดังนี้

๑. ขอให้ ก.ธ.จ. ให้ความสนใจกับโครงการใหม่ ๆ ที่หน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้เป็นผู้เสนอความต้องการ แต่เป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลางลงมาในพื้นที่ โครงการเหล่านี้จะไม่มีกำหนดราคากลางไว้และมีแนวโน้มที่จะทุจริตได้มาก

๒. กฎหมาย ป.ป.ช. กำหนดว่า “หน่วยงานทุกหน่วยที่มีการจัดซื้อจัดจ้างวงเงินตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป ต้องทำตามมาตรา ๑๐๓/๗ ของกฎหมาย ป.ป.ช. โดยต้องนำข้อมูลรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะราคากลางและการคำนวณราคากลางจัดขึ้น website ของหน่วยงาน” ก.ธ.จ. และเครือข่ายจึงสามารถหาข้อมูลเบื้องต้นจากประกาศดังกล่าว และติดตามการดำเนินโครงการรวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตาม กรณีที่ ก.ธ.จ. หรือเครือข่าย พบเห็นหรือมีข้อมูลการกระทำทุจริตประทุติมิชอบจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ อย่าเข้าไปเป็นคู่ขัดแย้ง ขอให้ส่งเรื่องมาที่ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ง. และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ ศอตช. จะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นหลักฐานเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป

๔.๕ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ (พันตำรวจโท วัลย์ มั่งคั่ง) กรมสอบสวนคดีพิเศษ
กล่าวอภิปรายสรุปได้ ดังนี้

กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรม จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องบางประการในกระบวนการยุติธรรม โดยมีเครื่องมือทางกฎหมาย มีผู้ชำนาญในการสอบสวนอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมการคอร์รัปชัน DSI จึงเป็นหน่วยตรวจสอบหน่วยแรกที่เข้าไปดำเนินการตรวจสอบ และส่งเรื่องต่อให้สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการแล้วแต่กรณี ดังนั้น การสอบสวนคดีพิเศษจึงมีความแตกต่างจากการสอบสวนคดีปกติ ซึ่ง DSI สามารถดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษโดยใช้ช่องทางหรือเครื่องมือทางกฎหมายที่พนักงานสอบสวนคดีปกติไม่สามารถกระทำได้ และให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

๑. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถดักฟังจากโทรศัพท์เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดที่ส่งทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ซึ่งพนักงานสอบสวนฯ จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการดังกล่าวได้

๒. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ

๓. เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถขอให้พนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวน หรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐาน

๔. ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษคดีใด มีเหตุจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ อธิบดีอาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นที่ปรึกษาพิเศษได้

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๑ ได้กำหนดคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนไว้ท้ายพระราชบัญญัติฯ โดยคดีความผิดทางอาญาที่เป็นคดีพิเศษจะต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๑. คดีความผิดอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

๒. คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

๓. คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

๔. คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้มีอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

๕. คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งมีใช้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

กรมสอบสวนคดีพิเศษโดยสำนักคดีอาญาพิเศษ ๒ มีหน้าที่รับผิดชอบสืบสวนและสอบสวนตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำทุจริตคดีชั่วประมวล คดีจัดซื้อจัดจ้าง คดีการทุจริตต่าง ๆ โดยอธิบดีได้มอบหมายให้สำนักคดีอาญาพิเศษ ๒ ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการทุจริตในหลายเรื่อง เช่น การทุจริตโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ การตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีกรุงเทพมหานครลงนามต่อสัญญาขยายสัมปทานการให้บริการเดินรถและซ่อมบำรุงโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (รถไฟฟ้าบีทีเอส) การทุจริตโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินคดีหากพบว่า การทุจริตกระทำโดยภาคเอกชนไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐ

เข้าไปเกี่ยวข้อง DSI จะส่งเรื่องให้อัยการส่งฟ้องศาล แต่หากพบว่ามีนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง DSI จะส่งเรื่องให้สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. รับไปดำเนินการต่อแล้วแต่กรณี

จากคดีการทุจริตคอร์รัปชันต่าง ๆ ที่ผ่านมา มีการลือคสเปกเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทเอกชน จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การสร้างกลไกในการป้องกันการทุจริต โดยการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ (พ.ร.บ.ฮั้ว) การกำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐเกิดความโปร่งใส และภาคประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบได้มากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยเกิดความสูญเสียทั้งเงินงบประมาณแผ่นดิน ด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่ทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และเครือข่ายภาคประชาชนทุกคนจะต้องรวมพลัง ร่วมมือร่วมใจกันต่อต้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไปจากสังคมไทย สำหรับช่องทางการแจ้งเบาะแสท่านสามารถส่งข้อมูลผู้กระทำการทุจริตได้ทางเว็บไซต์ www.dsi.go.th หรือ โทรแจ้งที่หมายเลข ๑๒๐๒ call center ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๔.๖ กรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี (นายจันทน์ ยอดคำ) กล่าวอภิปรายสรุปได้ว่า แนวโน้มการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย จากดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ประเทศไทยได้คะแนน ๓๘ จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๗๖ จาก ๑๖๘ ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับที่ ๓ ในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย จากการที่ประเทศสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในกลุ่มประเทศอาเซียน จึงจะขอกกล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริต ซึ่งสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการแก้ไขปัญหาที่ดี (Best Practices) มีสาระสรุปได้ดังนี้

๑. การพัฒนาระบบงานการตรวจสอบ สอดส่อง โดยสำนักงานสอบสวนการกระทำอันเป็นการคอร์รัปชัน (Corrupt practices investigation bureau : CBIB) เป็นหน่วยงานหลักที่มีบุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม มีงบประมาณมาก สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถไต่สวนสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องสงสัยไปจนถึงผู้บริหารระดับสูงโดยไม่มีข้อยกเว้น

๒. รัฐบาล องค์กร/หน่วยงานทุกภาคส่วน จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันและตรวจสอบได้อย่างชัดเจน

๓. กฎหมายต้องเปิดเผย ชัดเจน มั่นคง ปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะจะต้องปกป้องผู้ให้ข้อมูลเรื่องร้องเรียน รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

๔. การบริหารงานอยู่ภายใต้ผู้บริหาร ไม่อยู่ภายใต้อำนาจของการเมือง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารทุกระดับจะยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้านเมืองอย่างแท้จริง

๕. องค์กรภาคธุรกิจเอกชนให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกพื้นที่ มีผลกระทบทำให้ประเทศชาติสูญเสียเงินงบประมาณจำนวนมาก เงินเหล่านี้ไปอยู่ในกลุ่มของคนที่มีอำนาจ ประชาชนไม่ได้รับการบริการสาธารณะที่ดี หน่วยตรวจสอบและหน่วยงานที่มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. เครือข่ายจากทุกภาคส่วน และประชาชนในพื้นที่จะต้องตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วม เป็นหู เป็นตาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไป

สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่สามารถเดินหน้าป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ลำพังเพียงหน่วยงานเดียวโดยปราศจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ถึงเวลาแล้วที่เราทุกคนต้องกล้าลุกขึ้นมาช่วยกัน

เป็นพลังทางสังคมเพื่อ “หยุด คนโกงประเทศไทย” ท่านสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงาน
ป.ป.ช. ส่วนกลาง หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือสายด่วน ป.ป.ช. ๑๒๐๕ หรือทางเว็บไซต์
www.nac.go.th
ปิดการสัมภาษณ์ เวลา ๑๖.๐๐ น.
